

I. ПРАВНА МЕДИЦИНА КАО НАУЧНА ДИСЦИПЛИНА

Правна медицина је научна дисциплина која се бави правом заштитом људског тела и здравља. Један од најважнијих аспеката њеног изучавања је да се користи методологија научног истраживања у складу са њеним посебним карактеристикама.

Право и медицина представљају две групе научних дисциплина и практичних делатности које, на први поглед, немају додирних тачака. Право се бави човековим понашањем и заштитом његових добара. Настоји да уреди међуљудске односе и санкционише сва она деловања која угрожавају интегритет појединца и друштвене заједнице. Медицина представља скуп природних наука које проучавају човека, његово телесно и душевно здравље, затим многобројне болести, повреде и поремећаје који доводе до оштећења здравља или уништења живота. Дакле, и медицина и право представљају аутономне области које имају богате стручне садржаје и широке научне видике. У свом развоју користе сопствену методологију и крећу се властитим добро познатим правцима.

Тренд развоја савремене научне мисли креће се у два правца. Први је стварање уских специјалистичких дисциплина које продубљују знања из појединих области и тако долазе до сопствених научних спознаја. Други правац је лепезасто ширење интересовања на сродне науке. Тако се стварају интердисциплинарна подручја која црпе научна сазнања из више области. Медицина и право иду и једним и другим путем. За нас је сада интересантнији други пут који је ширењем медицинских и правних наука довео до њихвог приближавања па чак и до сједињавања. Дакле, као резултат пружимања правних и медицинских сазнања настала је једна нова наука позната под називом правна медицина.

О успешној сарадњи права и медицине сведоче нам многобројни стари писани извори који потичу још из старог Египта, Рима и Грчке. У старом Египту утврђено је намерно тровање једног супруга. Из богатог опуса Хипократа сазнајемо да је више пута био у ситуацији да своје налазе објашњава пред судом. Напредни лекар и филозоф старог Рима. Свети Аугустин поставља темеље форензичке мисли тврдећи да човек има право на своје понашање, али да треба да сноси последице таквог понашања. Други римски лекар Антистиус прегледао је леш Јулија Цезара и установио да је од 23 ране, које је задобио, само једна била смртоносна. У Јустињановом закону из 533. године записано је да лекари нису обични сведоци, јер помажу суду више од осталих. Немачки закон из 1532. године (*Constitutio Criminalis Carolina*) садржавао је скуп кривичних прописа којима се тражи медицинска експертиза у свим случајевима насиљне смрти. Ту су били обухваћени случајеви телесних повреда, чедоморства, убиства, самоубиства и други.

Правну медицину можемо схватити као *научну дисциплину и стручну делатност која обухвата онај квантум медицинских информација који је потребан за едукацију правника*. Дакле, у широкој лепези образовања које је неопходно савременом правнику медицина заузима значајно место. Предмет њеног проучавања су:

- насиљна оштећења телесног и душевног здравља,
- насиљна смрт и
- природна смрт у одређеним околностима.

Циљ правне медицине је:

- стручно оспособљавање правника да могу да разумеју налазе у лекара вештака, као и друге медицинске информације са којима долазе у контакт,
- да према њима заузимају критичке ставове и
- да на таквим информацијама темеље своје правне одлуке.

Интегритет човека чине две сфере, телесна и психичка, па зато и оштећења здравља могу настати како у соматској (телесној) тако и у душевној области. Право показује интересовања како за телесну тако и за душевну патологију. Из тог разлога правна медицина садржи две медицинске дисциплине: судску медицину и форензичку психијатрију. *Судска медицина је медицинска наука која проучава насиљна оштећења телесног здравља (телесне повреде) и насиљно уништење живота (насилну смрт), а који су од интереса за право. Форензичка психијатрија се бави психичким поремећајима и поремећајима понашања који могу имати правне импликације.*